

Vec C-422/23 [Daka]ⁱ

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

10. júl 2023

Vnútroštátny súd:

Sąd Najwyższy

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

3. apríl 2023

Žalobca:

T.B.

Ďalší účastníci konania:

C.B.

D.B.

PRACOVNÝ DOKUMENT

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu, ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania pred vnútroštátnym súdom

Rozdelenie spoločného majetku a rozdelenie dedičstva

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Článok 267 ZFEÚ – článok 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie – Nie je prípustný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o pridelení sudcu bez jeho súhlasu na rozhodovanie v inom kolégiu príslušnom na prejednávanie iných druhov vecí na určitú dobu roku – Otázka znie, či súd, v ktorého zložení pôsobí takýto sudca, ktorý predtým nemal možnosť odvolať sa proti takémuto rozhodnutiu, je nezávislým a nestranným súdom vopred zriadeným zákonom

Prejudiciálne otázky

1. Má sa v situácii, v ktorej ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré stanovuje, že sudca vnútroštátneho súdu poslednej inštancie [Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko)] môže byť na základe diskrečného rozhodnutia predsedu tohto súdu [Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (predseda Najvyššieho súdu, Poľsko)] bez svojho súhlasu pridelený na rozhodovanie na určitú dobu roku z jedného kolégia tohto súdu, v ktorom v súlade so svojím vzdelaním a kompetenciami zvyčajne rozhoduje, do iného kolégia tohto súdu, ktoré je príslušné na prejednávanie vecí iného druhu, než ktorými sa tento sudca doteraz zaoberal, ustanovenie článku 19 ods. 1 druhý pododsek Zmluvy o Európskej únii v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie vykladať tak, že vyžaduje, aby takto pridelený sudca s cieľom chrániť svoju nezávislosť mal právo na účinný opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu na nezávislom a nestrannom súde v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie?

2. a zároveň tak, že nezávislým a nestranným súdom vopred zriadeným zákonom, ktorý poskytuje účinnú súdnu ochranu jednotlivcom v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Európskej únie, nie je súd poslednej inštancie členského štátu [Sąd Najwyższy (Najvyšší súd)], zasadajúci v senáte zloženom z troch sudcov, z ktorých dvaja sú sudcovia, ktorí boli bez ich súhlasu pridelení predsedom tohto súdu na rozhodovanie zo svojho domovského kolégia tohto súdu do kolégia tohto súdu príslušného na prejednanie danej veci bez toho, aby sa predtým mohli proti rozhodnutiu o pridelení odvolať na nestrannom a nezávislom súde v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie?

Citované právne predpisy Európskej Únie

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie; článok 48 Charty základných práv Európskej únie.

Citované vnútroštátne právne predpisy

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Poľskej republiky), článok 186 ods. 1;

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon z 8. decembra 2017 o Najvyššom súde, ďalej len „zákon o NS“), článok 3, článok 10 § 1, články 23, 24, 25, článok 26 § 1, články 27a, 35;

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (nariadenie prezidenta Poľskej republiky zo 14. júla 2022 Rokovací poriadok Najvyššieho súdu), § 80 ods. 12

Ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon z 27. júla 2001 o organizácii všeobecných súdov), článok 22a;

Zhrnutie skutkového stavu a priebehu konania

- 1 Kasačnú sťažnosť, ktorú posudzuje Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) (ďalej len „Najvyšší súd“) podal účastník konania T.B. proti rozhodnutiu Sądu Okręgowego w Poznaniu (Krajský súd v Poznani, Poľsko) z 9. septembra 2019 vydaného vo veci žaloby C.B. za účasti T.B. a D.B. o rozdelenie spoločného majetku a dedičstva.
- 2 Nariadením z 2. marca 2023 bol na preskúmanie tejto kasačnej sťažnosti ustanovený trojčlenný senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu zložený zo sudcov, z ktorých dvaja (sudca Najvyššieho súdu B.B. a sudca Najvyššieho súdu M.P.) sú sudcami Najvyššieho súdu, ktorí vykonávajú svoju funkciu v kolégiu práce a sociálneho zabezpečenia na tomto súde, do pôsobnosti ktorého patria veci s diametrálne odlišným predmetom, ako je predmet prejednávanej veci a predmet vecí patriacich do pôsobnosti občianskoprávneho kolégia.
- 3 Sudkyňa vo funkcii predsedníčky Najvyššieho súdu nariadeniami so zhodným znením (č. 25/2023 a č. 28/2023) z 15. februára 2023 pridělila sudcu Najvyššieho súdu B.B. a sudcu Najvyššieho súdu M.P. na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu Najvyššieho súdu na dobu určitú od 1. apríla 2023 do 30. júna 2023. Toto pridelenie sa uskutočnilo bez súhlasu uvedených sudcov a bez akejkoľvek konzultácie s nimi. Po tomto pridelení na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu sudca B.B. a sudca M.P. neboli uvoľnení z rozhodovacej činnosti (v bežnom rozsahu) v kolégiu, v ktorom vykonávali svoju funkciu.

- 4 Hlavným podkladom pre predmetné pridelenie má byť článok 35 § 3 zákona o NS, ktorý stanovuje, že predseda Najvyššieho súdu môže určiť sudcu (Najvyššieho súdu), aby sa zúčastňoval na rozhodovaní konkrétnej veci v inom kolégiu a so súhlasom sudcu na rozhodovanie na určitú dobu v inom kolégiu. Sudcu možno prideliť na rozhodovanie v inom kolégiu bez jeho súhlasu na obdobie najviac 6 mesiacov v roku. Po uplynutí obdobia pridelenia sudcu na rozhodovanie v inom kolégiu sudca naďalej vykonáva úkony vo veciach, ktoré mu boli pridelené v tomto kolégiu, až do ich skončenia.
- 5 Ustanovenie článku 35 § 3 zákona o NS výslovne nestanovuje, že rozhodnutie o pridelení sudcu na rozhodovanie v inom kolégiu má byť odôvodnené. Nariadenia o pridelení sudcu B.B. a sudcu M.P. na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu takéto odôvodnenie neobsahujú. Podľa informácií z médií toto rozhodnutie riadila snaha poskytnúť občianskoprávnemu kolégiu personálnu podporu s cieľom znížiť počet nevybavených vecí, ktoré čakajú na prejednanie v tomto kolégiu. Vnútroštátny súd považuje odôvodnenie za nesprávne, keďže dôvodom nahromadenia vecí v občianskoprávnom kolégiu Najvyššieho súdu sú predovšetkým účinky takzvanej reformy súdnictva uskutočnenej v Poľsku v posledných rokoch. Podľa vnútroštátneho súdu správny postup, ako zabezpečiť prejednanie nevybavených vecí v občianskoprávnom kolégiu, nie je pridelenie sudcov na rozhodovanie v tomto kolégiu, ktorí vykonávajú funkciu v iných kolégiách Najvyššieho súdu a zvyčajne nerozhodujú vo veciach spadajúcich do pôsobnosti občianskoprávneho kolégia, ale vymenovanie sudcov do tohto kolégia na žiadosť Krajowej Rady Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) (ďalej len „KRS“) vytvorenej riadne a v súlade s ústavou.
- 6 Podľa vnútroštátneho súdu je v danej veci dôležité, že tak nariadenie o zložení senátu, ako aj pridelení sudcov B.B. a M.P. na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu Najvyššieho súdu boli vydané osobami vymenovanými do funkcií sudcov Najvyššieho súdu za rovnakých okolností ako vo veci C-487/19 W.Ż. a na základe doterajšej judikatúry, súdne konania s takýmito osobami sú neplatné, lebo porušujú právo účastníkov na spravodlivý proces podľa článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Okrem toho uznesenie KRS, v zmysle ktorého boli prezidentovi Poľskej republiky predložené žiadosti o vymenovanie týchto osôb do funkcie sudcu Najvyššieho súdu, bolo právoplatne v príslušnom rozsahu zrušené rozsudkom Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko) zo 6. mája 2021 vo veci II GOK 2/18. V súvislosti s tým občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu v úplnom zložení, uznesením z 2. septembra 2021 predložilo Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálne otázky týkajúce sa účinkov tohto zrušenia a dôsledkov vád v konaniach o vymenovaní týchto sudcov Najvyššieho súdu. Súdny dvor Európskej únie doteraz nevydal rozsudok vo veci C-658/22, ktorá sa začala na základe tohto uznesenia.
- 7 V praxi je rozhodnutie o pridelení sudcu na rozhodovanie do iného kolégia Najvyššieho súdu v podstate diskrečnou právomocou. Ani ustanovenia zákona

o NS, ani ustanovenia iného zákona priamo neupravujú, že takéto rozhodnutie má byť preskúmateľné súdom. Na tomto hodnotení nič nemení skutočnosť, že niektorí sudcovia pridelení na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu sa pokúsili odvolať proti rozhodnutiam o tomto pridelení na KRS. Po prvé KRS nie je súdom ani súdnym orgánom v žiadnom zmysle týchto slov. Po druhé, ako je vysvetlené v judikatúre Najvyššieho súdu, Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva, KRS zriadená v súlade s ustanoveniami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon z 8. decembra 2017, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a niektoré ďalšie zákony) nie je nezávislým a nestranným orgánom.

Stručné odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Pochybnosti vznesené vnútroštátnym súdom sa týkajú po prvé toho, či v situácii, keď vnútroštátne právo stanovuje možnosť prideliť sudcu Najvyššieho súdu, ktorý vykonáva funkciu v jednom kolégiu tohto súdu, ktoré rozhoduje veci určitého druhu, do iného kolégia Najvyššieho súdu príslušného pre iný druh vecí, bez jeho súhlasu, sa má ustanovenie článku 19 ods. 1 druhého pododseku Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie vykladať tak, že stanovuje, aby sudca pridelený do iného kolégia Najvyššieho súdu v záujme ochrany jeho neodvolateľnosti a nezávislosti, mal právo na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o jeho pridelení na rozhodovanie v inom kolégiu, na nezávislom a nestrannom súde v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie.
- 9 Po druhé, tieto pochybnosti sa týkajú toho, či sa má vnútroštátny súd poslednej inštancie (Sąd Najwyższy), zasadajúci v senáte zloženom z troch sudcov, z ktorých dvaja boli bez svojho súhlasu predsedom Najvyššieho súdu pridelení, aby rozhodovali zo svojho domovského kolégia tohto súdu v kolégiu príslušnom na prejednanie veci bez toho, aby sa predtým mohli odvolať proti tomuto rozhodnutiu o pridelení na nestranný a nezávislý súd v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie a za okolností, akými sú okolnosti tejto veci, považovať za nezávislý a nestranný súd, ktorý bol vopred zriadený zákonom a ktorý jednotlivcom poskytuje účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie.
- 10 Ak Súdny dvor rozhodne, že sudca pridelený na rozhodovanie v inom kolégiu, ako je kolégium, v ktorom vykonáva funkciu, má právo na účinný opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu na nezávislom a nestrannom súde v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie a že trojčlenný senát Najvyššieho súdu zložený z dvoch sudcov, ktorí boli bez svojho súhlasu pridelení na rozhodovanie v inom kolégiu bez toho, aby mali predtým možnosť podať odvolanie za takýchto podmienok, nie je nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom a poskytujúci

jednotlivcom účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku Zmluvy o Európskej únii v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie, bude preskúmanie kasačnej sťažnosti v tomto zložení neprípustné a predseda Najvyššieho súdu, ktorý riadi činnosť občianskoprávneho kolégia, bude povinný toto zloženie primerane zmeniť.

- 11 Vzťah prejednávanej veci s právom Únie je dvojaký. Po prvé, občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu má právomoc rozhodovať vo veciach, v ktorých vznikajú otázky súvisiace s výkladom a uplatňovaním práva Únie. Je preto potrebné preskúmať, či občianskoprávne kolégium alebo jeho senáty, do ktorých sú sudcovia pridelení na rozhodovanie v občianskoprávnom kolégiu z iných kolégií tohto súdu podľa nariadenia prvého predsedu Najvyššieho súdu, spĺňajú požiadavky vyplývajúce z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEU, čo je dôležité pre všetky veci, ktoré by takéto senáty mali rozhodovať v občianskoprávnom kolégiu. Po druhé, nariadenia predsedu Najvyššieho súdu sa týkajú sudcov tohto súdu, ktorí vykonávajú funkciu v kolégiu práce a sociálneho zabezpečenia, ktoré má právomoc rozhodovať vo veciach, ktoré vyvolávajú otázky súvisiace s výkladom a uplatňovaním práva Únie, preto je potrebné posúdiť, či možnosť stanovená vo vnútroštátnom práve a využitá v prejednávanej veci prideliť ich bez ich súhlasu na rozhodovanie v inom kolégiu Najvyššieho súdu bez toho, aby sa týmto sudcom poskytlo právo odvolať sa proti rozhodnutiu o tomto pridelení na nestranný a nezávislý súd v konaní, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, nemá vplyv na ich nezávislosť.
- 12 Vnútroštátny súd analogicky odkazuje na rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (vec C-487/19, EU:C:2021:798). Poukazuje na to, že hoci pridelenie sudcu Najvyššieho súdu bez jeho súhlasu na dobu určitú na rozhodovanie v inom kolégiu tohto súdu nie je formálne preradením sudcu na iný súd alebo preradením na iné oddelenie toho istého súdu, jeho účinky sú takmer také ďalekosiahle a takmer také závažné ako účinky takéhoto preradenia. Tento názor potvrdzuje aj skutočnosť, že sudca pridelený na rozhodovanie zo svojho domovského kolégia do iného kolégia Najvyššieho súdu musí na jednej strane naďalej plne vybavovať svoje veci vo svojom domovskom kolégiu a na druhej strane prejednávať veci v kolégiu, do ktorého bol pridelený. Navyše, takýto sudca je zrazu konfrontovaný s vecami iného druhu, než aké predtým riešil a ktoré je bežne pripravený a kompetentný prejednávať. Takéto pridelenie preto predstavuje pre sudcu ďalekosiahle sťaženie výkonu jeho funkcie a riziko uplatnenia takéhoto pridelenia voči sudcovi spočíva v tom, že môže byť použité ako prostriedok nátlaku na sudcu, a teda ako disciplinárny nástroj a nástroj na ovplyvňovanie smerovania jeho rozhodovacej činnosti.
- 13 Vnútroštátny súd poukazuje na to, že vecné rozdelenie vecí medzi jednotlivé kolégiá Najvyššieho súdu nie je len formálnym a náhodným rozdelením, ale je hlboko odôvodnené skutočnosťou, že právny poriadok štátu je základom pre rôzne

typy vecí vyžadujúce rôznu kvalifikáciu a odlišnú vecnú prípravu. Sudca, ktorý sa uchádza o funkciu sudcu Najvyššieho súdu, si vyberie kolégium, v ktorom chce vykonávať funkciu a jeho kvalifikácia sa v priebehu konania o vymenovaní preverí z hľadiska toho, či spĺňa predpoklady na rozhodovanie vecí, ktoré patria do pôsobnosti ním vybraného kolégia. V tejto súvislosti je tiež dôležité, aby v súlade s nevyhnutným štandardom práva na prístup k súdu mohli jednotlivci počítať s tým, že ich vec v štádiu rozhodovania vnútroštátneho súdu poslednej inštanície (Sąd Najwyższy) bude prejednaná súdom zloženým len z vecne kompetentných sudcov, pripravených prejednávať veci daného druhu a nie súdom zloženým (aj z takých) sudcov, ktorí sa bežne zaoberajú inými druhmi vecí.

PRACOVNÝ DOKUMENT